

PROTECTING & INDEMNITY (P&I) OSIGURANJE I OBVEZNO OSIGURANJE PREMA MEĐUNARODNIM POMORSKIM KONVENCIJAMA

Marija Pospišil

Crikvenica, 2021., 393 str., vlastita naklada

U vlastitoj nakladi, 2021. godine objavljena je knjiga pod naslovom *Protecting & Indemnity (P&I) osiguranje i obvezno osiguranje prema međunarodnim pomorskim konvencijama* autorice dr. sc. Marije Pospišil, stručnjakinje u području prava pomorskog osiguranja s dugogodišnjom karijerom na poslovima obrade i rješavanja šteta iz osiguranja u P&I klubovima u Engleskoj i Hong Kongu.

Autorica ispituje pravnu problematiku tradicionalnog P&I osiguranja odgovornosti broдача putem P&I klubova s posebnim osvrtom na obvezno osiguranje odgovornosti prema međunarodnim konvencijama, uključujući Konvenciju o odgovornosti poduzetnika nuklearnih brodova iz 1962. godine, Međunarodnu konvenciju o građanskoj odgovornosti za štetu prouzročenu onečišćenjem uljem iz 1969. godine s Protokolom iz 1992. godine, Međunarodnu konvenciju o odgovornosti i naknadi štete u svezi s prijevozom opasnih i štetnih tvari morem iz 1996. godine s Protokolom iz 2010. godine, Međunarodnu konvenciju o građanskoj odgovornosti u slučaju štete od onečišćenja pomorskim gorivom iz 2001. godine (Bunker konvencija), Atensku konvenciju o prijevozu putnika i njihove prtljage morem iz 2002. godine, Međunarodnu konvenciju o uklanjanju podrtina iz 2007. godine te Konvenciju o radu pomoraca iz 2006. godine.

Knjiga se sastoji od dva dijela. U prvom se dijelu obrađuje P&I osiguranje u sklopu pomorskog osiguranja, dok se u drugom dijelu analiziraju spomenute međunarodne konvencije koje propisuju obvezno osiguranje odgovornosti broдача te se raspravlja o odnosu P&I osiguranja prema obveznom osiguranju propisanom tim konvencijama, osobito imajući u vidu kako je P&I osiguranje suštinski dobrovoljno osiguranje po svojoj tradiciji, naravi i načelu uzajamnosti na kojem počiva.

Prvi je dio knjige podijeljen na dva poglavlja. U prvom poglavlju autorica uvodno piše općenito o pomorskom osiguranju, iznosi kratak pregled povijesnog razvoja i pravnih izvora pomorskog osiguranja, tumači načela ugovora o pomorskom osiguranju s naglaskom na načelo naknade štete i načelo dobre vjere, te govori o stranama ugovora o pomorskom osiguranju, načinu sklapanja ovog tipa ugovora, njegovu trajanju i prestanku, ispravama koje ga prate, kategorijama

šteta, prijenosu prava iz ugovora o osiguranju te podjeli na obvezna i dobrovoljna pomorska osiguranja. U drugom poglavlju autorica detaljno obrađuje P&I osiguranje, njegov povijesni razvoj koji se usko vezuje uz pojavu i razvoj klubova za uzajamno osiguranje brodara, osobito P&I klubova, tumači temeljne značajke i načela poslovanja P&I klubova, njihov pravni status, unutarnju strukturu, temeljna načela uzajamnosti i neprofitnosti, postupak učlanjenja u klubove, način utvrđivanja članskih doprinosa te udruživanje klubova u Međunarodnu grupu P&I klubova sa specifičnom strukturom reosiguranja. Nakon toga, autorica detaljno razrađuje pojedine rizike u pokriću P&I osiguranja prema uobičajenim pravilima P&I klubova, tj. vrste odgovornosti brodara koje su standardno pokrivene tradicionalnim klupskim osiguranjem (odgovornost za smrt i tjelesnu ozljedu prema članovima posade, putnicima, trećim osobama, slijepim putnicima, osobama u pogibelji itd., odgovornost za štete na teretu, odgovornost za sudar, udar, onečišćenje, uklanjanje podrtine, odgovornost iz ugovora o tegljenju i drugih ugovora i jamstava, odgovornost za doprinose u zajedničkoj havariji, odgovornost za prekršajne kazne, pravne i administrativne troškove, posebna pokrića za spašavatelje, kontejnere, čarterere i dr.). Autorica razlaže i uobičajena isključenja iz standardnog klupskog P&I osiguranja (ratni i nuklearni rizici, rizici pokriveni osiguranjem trupa i stroja broda, isključenje iz osiguranja zbog neodržavanja klase broda, zbog uskrate dopuštenja za pregled broda itd.).

Drugi je dio knjige podijeljen na deset poglavlja u kojima se razrađuju pojedine spomenute međunarodne konvencije koje propisuju obvezno osiguranje. Zanimljivo je napomenuti kako se u sklopu poglavlja o sustavu građanske odgovornosti za štetu prouzročenu onečišćenjem uljem koje se prevozi kao teret obrađuju i dobrovoljni sporazumi kojima se na autonoman način regulira sustav naknade štete od onečišćenja uljem među vlasnicima tankera učlanjenima u P&I klubove te međunarodnim naftnim kompanijama – sporazumi TOVALOP 1969. i CRISTAL 1971. sklopljeni prije stupanja na snagu Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu prouzročenu onečišćenjem uljem iz 1969. godine i Međunarodne konvencije o osnivanju Međunarodnog fonda za naknadu štete zbog onečišćenja uljem iz 1971. godine; sporazumi STOPIA i TOPIA iz 2006. godine radi dobrovoljnog povišenja odgovornosti vlasnika tankera učlanjenih u P&I klubove udružene u Međunarodnu grupu P&I klubova i obeštećenja Fonda za naknadu štete zbog onečišćenja uljem iz 1992. godine i Dopunskog fonda iz 2003. godine. U sklopu istog poglavlja autorica daje i komparativan prikaz američkog sustava odgovornosti za onečišćenje mora iz 1990. godine (*Oil Pollution Act 1990*). Na kraju knjige autorica dodaje i kratak osvrt na svojevremenu inicijativu uvođenja jedinstvene svjedodžbe o svim obveznim osiguranjima odgovornosti propisanim IMO-ovim konvencijama i razlozima zbog kojih se od toga odustalo,

zatim na Direktivu 2009/20/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. godine o osiguranju brodovlasnika za pomorske tražbine te na obvezno osiguranje odgovornosti broдача prema hrvatskom pravu.

Materija je u knjizi analizirana pregledno i jasno, bogata je korisnim i praktičnim informacijama što čitatelju daje zoran uvid u ovu veoma specijaliziranu i kompleksnu tematiku. Poseban je doprinos jer je riječ o prvoj dosad objavljenoj monografiji na hrvatskom jeziku koja se sveobuhvatno bavi problematikom P&I osiguranja. Autorica to tumači na znanstveno i stručno utemeljen način, a dodana vrijednost je autoričino dugogodišnje iskustvo rada u P&I klubovima i praktično znanje koje je vješto utkano u tekst knjige što ju čini posebno zanimljivom i originalnom.

U svom istraživanju, autorica se referirala na tristo naslova iz domaće i međunarodne pravne znanstvene i stručne literature, trinaest predmeta iz prakse hrvatskih i engleskih sudova, više od sto trideset izvora međunarodnog prava, prava EU-a i nacionalnog zakonodavstva raznih zemalja, oko devedeset i šest primjera relevantne pravne i stručne dokumentacije (službeni dokumenti IMO-a, UN-a, Međunarodnih fondova za naknadu štete zbog onečišćenja uljem i drugih relevantnih međunarodnih organizacija, agencija i institucija te međunarodnih udruženja kao što su *Comité Maritime International*, *International Salvage Union*, *International Group of P&I Clubs* i dr.) te oko dvadeset i dva izvora autonomnog prava (standardne osigurateljne klauzule, pravila i drugi akti P&I klubova, kolektivni ugovori i dr.). Naposljetku, knjiga sadrži i veoma korisno kazalo pojmova te nekoliko priloga kao što su *Ordo super assecuratoribus* iz 1568. godine, *Liber statutorum civitatis Ragusii* iz 1272. godine, primjerak potvrde o učlanjenju u P&I klub (*Certificate of Entry*), primjerak prvog Sporazuma Međunarodne grupe P&I klubova o *poolingu* iz 1889. godine, shematski prikaz strukture reosiguranja Međunarodne grupe P&I klubova iz reosigurateljnih godina 2006./2007., 2014./2015., 2015./2016., 2018./2019. i 2020./2021., primjerak potvrde P&I kluba o obveznom osiguranju prema Bunker konvenciji, 2001. (*Blue Card*) te primjerak svjedodžbe o obveznom osiguranju prema Bunker konvenciji, 2001.

Knjiga je rezultat autoričina doktorskog istraživanja, ali i dugogodišnjeg iskustva rada u P&I klubovima. Ona predstavlja izmijenjenu i dopunjenu verziju doktorske disertacije koju je autorica obranila 2011. godine na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu pod naslovom *Protecting & Indemnity (P&I) osiguranje u svjetlu novih pomorskih konvencija* i pod mentorstvom prof. dr. sc. Drage Pavića, eminentnog hrvatskog znanstvenika i pisca iz područja prava pomorskog osiguranja. Bez dvojbe, riječ je o znatnom znanstvenom doprinosu u području prava pomorskog osiguranja i veoma vrijednom izvoru stručne

literature za znanstvenike koji se bave pomorskim pravom, za stručnu čita-
lačku publiku profesionalno vezanu uz pomorstvo i brodarstvo te za studente
pomorskih i pravnih fakulteta.

Naslovna izv. prof. dr. sc. Adriana V. Padovan, viša znanstvena suradnica
Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Summary:

PROTECTING & INDEMNITY (P&I) INSURANCE AND COMPULSORY INSURANCE UNDER INTERNATIONAL MARITIME CONVENTIONS

Marija Pospišil

Crikvenica, 2021, 393 pages, private edition

In 2021, a book entitled Protecting & Indemnity (P&I) Insurance and Compulsory Insurance under International Maritime Conventions was published as a private edition by Marija Pospišil, PhD, an expert in the field of marine insurance law with a long-term career in handling insurance claims in P&I clubs in England and Hong Kong.

The author examines the legal issues of traditional shipowner liability insurance through P&I clubs with special reference to compulsory liability insurance according to international conventions, including the 1962 Convention on the Liability of Operators of Nuclear Ships, the 1969 International Convention on Civil Liability for Oil Pollution Damage (CLC) as amended by the Protocol of 1992, the 1996 International Convention on Liability and Compensation for Damage in Connection with the Carriage of Hazardous and Noxious Substances by Sea (HNS) and its Protocol of 2010, the 2001 International Convention on Civil Liability for Bunker Oil Pollution Damage (BUNKER), the 2002 Athens Convention relating to the Carriage of Passengers and their Luggage by Sea (PAL), the 2007 Nairobi International Convention on the Removal of Wrecks, and the Maritime Labour Convention of 2006.

The material in the book is analysed clearly and systematically. It has a wealth of useful and practical information which gives the reader a fine insight into this highly specialised and complex topic. Its special contribution is that it is the first monograph published so far in the Croatian language that comprehensively deals with the issue of P&I insurance. The author's conclusions are scientifically founded, and they reflect a high level of expertise in the field. The added value is the author's many years of experience working in P&I clubs and her practical knowledge skilfully woven into the text of the book, which makes it particularly interesting and original.

This book, which is a result of the author's doctoral research and her long-term professional experience in handling P&I insurance claims, certainly represents a valuable doctrinal contribution to the field of marine insurance law, and an important and useful source for maritime law researchers, as well as legal practitioners and other professionals dealing with shipping and maritime affairs in the private and public sectors.